

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Л. Л. Носач
(ініціали та прізвище)

«31» серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мікроекономіка
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Міжнародна економіка»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Можевенко Т. Ю., к.е.н.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

Т.Ю. Можевенко
(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри публічного управління та підприємництва» (№ 601)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри Д.Н.З. держ. упр. і пр.
(науковий ступінь та вчене звання)

Д.Н.З.
(підпис)

В.Т. Коваленко
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

представник студентського
самоврядування від
факультету № 6

Д.В. Каленко
(підпис)

Д.В. Каленко
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Можевенко Тетяна Юріївна, к.е.н. З 2020 з року викладає в університеті наступні дисципліни:

- макроекономіка;
- мікроекономіка;
- підприємництво;
- інфраструктура ринку;
- інноваційне підприємництво.

Напрями наукових досліджень:

Економічне зростання, економічні цикли, підприємництво та реформи, пріоритетні напрями розвитку інфраструктури ринку в Україні.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредитів ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 56 годин, самостійної роботи здобувачів – 64 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна.

Дисципліна – обов’язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов’язкові попередні дисципліни (пререквізити) – політекономія, розвиток економічного світогляду.

Необхідні обов’язкові супутні дисципліни (кореквізити) – основи економіки бізнесу, маркетинг.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів ринково-орієнтований економічний світогляд і ознайомити з методами прийняття господарських рішень за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Завдання: формування вміння планувати дослідження, організовувати збирання, обробку й аналіз економічної інформації, робити узагальнення й висновки, готувати пропозиції для прийняття рішень стосовно поточної діяльності підприємства.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

Загальні:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучаснонавченим.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність приймати ефективні управлінські рішення для досягнення поставленої мети щодо забезпечення сталого розвитку, бути критичним та самокритичним.

Спеціальні:

СК5. Здатність брати участь у ділових міжнародних організаційно-правових відносинах, обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях

СК14. Здатність підтримувати належний рівень економічних знань та постійно підвищувати свій професійний рівень.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачами будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

ПРН5. Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження, виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію; формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН10. Застосовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.

ПРН14. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати результативність їх функціонування.

ПРН15. Ідентифікувати, обговорювати та бути учасником ділових міжнародних організаційно-правових відносин, обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН24. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Види потреб. Економічні та неекономічні блага. Корисність продукту, її кількісне визначення. Загальна і гранична корисність. Раціональний вибір споживача (кардиналістська теорія). Перший закон Госсена. Раціональний вибір споживача. Другий закон Госсена. Рівновага споживача. Ординалістський підхід до аналізу функції корисності. Криві байдужості (індиферентності). Карта байдужості. Графік “доход – споживання”. Графік “ціна – споживання”. “Надлишок споживача”.

- *Практичне заняття* Методологія мікроекономічного аналізу .
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Теорії поведінки споживача

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Види потреб. Економічні та неекономічні блага. Корисність продукту, її кількісне визначення. Загальна і гранична корисність. Раціональний вибір споживача (кардиналістська теорія). Перший закон Госсена. Раціональний вибір споживача. Другий закон Госсена. Рівновага споживача. Ординалістський підхід до аналізу функції корисності. Криві байдужості (індиферентності). Карта байдужості. Графік “доход – споживання”. Графік “ціна – споживання”. “Надлишок споживача”.

- *Практичне заняття* Раціональний вибір споживача (кардиналістська теорія).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Попит, пропозиція, їх взаємозв'язок

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Індивідуальний та ринковий попит. Закон попиту. Нецінові детермінанти попиту. Еластичність попиту за ціною та за доходом. Ринкова пропозиція. Закон пропозиції. Нецінові фактори пропозиції.

Еластичність пропозиції. Механізм балансування попиту і пропозиції і встановлення ринкової рівноваги.

Практичне заняття Попит, пропозиція, їх взаємозв'язок.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Мікроекономічна модель підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Виробництво та обмін. Підприємство як первинна ланка виробництва і як суб'єкт ринкових відносин. Основні типи підприємств у сучасній ринковій економіці. Фактори виробництва, їхнє угруповання. Виробнича функція підприємства.

Практичне заняття Мікроекономічна модель підприємства

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Варіативність використання виробничих ресурсів. Ізокванти. Виробництво з одним змінним ресурсом. Закон спадної віддачі. Виробництво з двома змінними ресурсами. Правила комбінування виробничих ресурсів. Оптимум виробника.

Практичне заняття Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Витрати і результати виробництва

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Витрати підприємства (економічні та бухгалтерські). Загальні, середні та граничні витрати. Передумови мінімізації витрат фірми. Доходи підприємства. Валовий, середній та граничний дохід. Прибуток підприємства. Показники прибутковості виробництва. Правила максимізації прибутку або мінімізації збитків фірми.

Практичне заняття Витрати і результати виробництва.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
 - *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
 - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 7. Ринок досконалої конкуренції

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Практичне заняття: Ринок досконалої конкуренції.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Ознаки досконалої конкуренції. Умови формування ринку досконалої конкуренції. Графік попиту на продукцію окремої фірми та її доходу в умовах чистої конкуренції. Криві пропозиції конкурентної фірми і галузі і рівновага у короткостроковому періоді. Пропозиція фірми у довгостроковому періоді. Довгострокова рівновага фірми і галузі в умовах досконалої конкуренції.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Ринки недосконалої конкуренції

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Практичне заняття: Ринки недосконалої конкуренції.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Ознаки чистої монополії. Умови і причини монополізації виробництва. Рівновага фірми-монополіста. Економічні наслідки монополізації виробництва. Державна антимонопольна політика. Сутність олігополістичної моделі. Некооперативна та кооперативна форми ринкової поведінки фірм-олігополістів. “Ламана” крива попиту. Характерні риси монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція: форми, передумови та наслідки.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Ринок факторів виробництва

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Практичне заняття: Ринок факторів виробництва.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Попит на фактори виробництва. Ринки факторів виробництва, їхня корелятивність із ринками товарів. Індивідуальний і галузевий попит на

фактори виробництва. Основні фактори динаміки попиту на виробничі ресурси. Крива попиту на виробничі ресурси. Еластичність попиту на виробничі ресурси і фактори, що її визначають.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Ординалістська теорія поведінки споживача.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Практичне заняття: Ординалістська теорія поведінки споживача.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Ординалістське трактування системи переваг споживача. Криві байдужості. Бюджетна лінія. Використання кривих байдужості й бюджетної лінії для аналізу й прогнозування поведінки споживача на ринку.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Макроекономічна політика у відкритій економіці

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*
- *Практичне заняття: Макроекономічна політика у відкритій економіці.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): проектор.*

Зовнішньоекономічна діяльність та її форми. Міжнародний розподіл праці та зовнішня торгівля. Валютні відносини. Валютний курс. Валютні системи. Платіжний баланс і його структура. Розрахунковий баланс. Види розрахункових балансів. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...2	7	0...8 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання практичних робіт	0...6	2	0...12
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...2	7	0...8 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання і практичних робіт	0...6	3	0...18
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Загальна активність	0...4		0...4
<i>За семестр</i>			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Іспит проводиться у вигляді відповідей на питання екзаменаційних білетів. Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох питань та практичної частини. За відповідь на питання студент максимально може отримати 60 балів, практична частина – 40 балів.

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, виконати усі завдання, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти діє відповідно Положенню Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» «Про академічну доброчесність».

Учасники освітнього процесу у своїй академічній діяльності мають дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, а також:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), за винятком випадків, коли такі завдання передбачають групову роботу;
- посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації;

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу можуть бути притягнені до академічної відповідальності.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Електронний каталог науково-технічної бібліотеки Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ". - Режим доступу: http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_1011Osnovi.pdf

Офіційний сайт Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Офіційний сайт Верховної Ради України <http://www.rada.gov.ua>

11. Рекомендована література

Базова

1. Залюбінська, Л. М. Мікроекономіка: навчальний посібник для вузів / Л. М. Залюбінська, М. Л. Скорик . – Одеса: АстроПринт, 2011. – 317 с.
2. Мельникова В. І. та ін. Мікроекономіка. – К.: ВД "Професіонал", 2005. – 400 с.
3. Наливайко А. П. Практикум з мікроекономіки до підручника "Мікроекономіка" / А. П. Наливайко, Є. В. Прохорова. – Київ : КНЕУ, 2013. – 522 с.
4. Носик, О. М. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.М.Носик – Х. : НФаУ. – 2014. – 176 с.
5. Оверченко, В. І. Мікроекономіка: навчальний посібник./ В. І. Оверченко, З. М. Мажак, М. І. Софій – Івано-Франківськ: Лілея НВ. – 2015. – 348 с
6. Пилипенко, В. В. Мікроекономіка . Курс лекцій : навчальний посібник для вузів / В. В. Пилипенко . – Львів : Новий Світ-2000, 2010 . – 278 с.
7. Рудий, М. М. Мікроекономіка: навчальний посібник для вузів / М. М. Рудий . – 3-тє вид., випр. й доп. . – Київ: Каравела, 2012. – 359 с.

Додаткова

1. Вдовіна, Г. О. Аналіз ринку праці: пропозиція та попит на неї / Г. О. Вдовіна. – Л.: Вид. ЛНУ імені Івана Франка. – 2011. – 145 с.
2. Дружиніна, В.В. Мікроекономіка: навчальний посібник / В. В. Дружиніна, О. І. Чорноус. – Харків: Друкарня Мадрид. – 2015. – 256 с.
3. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка [Текст]: Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. Та доп. / Мацелюх Н.П., Максименко І.А. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 382 с.
4. Канцір, І.А. Макро-мікроекономіка: від теорії до практики : навчальний посібник / І.А. Канцір, О. І. Кліпкова, Л. В. Іванець . – Львів : Новий Світ-2000, 2012. – 443 с..
5. Кравченко О. А. Мікроекономіка: теорія і практикум : навч. посіб. / О. А. Кравченко. – Одеса : Астропринт, 2014. – 255 с.
6. Мікроекономіка: навчальний посібник / К. Я. Петрова, Н. Г. Ушакова, М. М. Кім, М. А. Садиков, В. О. Гончарова. – Харків: Видавництво Харківського державного університету харчування та торгівлі, 2010. – 200 с.

7. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навчальний посібник / В.В. Пилипенко. – Львів: Новий Світ-2000, 2010. – 280с.
8. Нілова, Н.М. Мікроекономіка : навчальний посібник / Н. М. Нілова, Д. В. Гончарук. – Суми: ФОП Наталуха А.С. – 2015. – 136 с.
9. Поплавська, Ж. В. Мікроекономіка. Теорія і практика управлінської економіки : навчальний посібник / Ж. В. Поплавська, О. Й. Криса. – Київ : Алерта, 2012 . – 271 с.
10. Федоренко В. Г. Макро- та мікроекономіка теоретичні аспекти: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко. – Київ : Алерта, 2013. – 727 с.
11. Филюк Г. М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації : монографія / Г. М. Филюк. – Житомир : Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2009. – 404 с.
12. Шабанов. Р. І. Концептуальні засади соціального захисту від безробіття : монографія / Р. І. Шабанов. – Харків : ХНАДУ, 2015. – 359 с.